Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

9. listopadu 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 2008/48/ES — Ochrana spotřebitelů — Spotřebitelský úvěr — Článek 1, čl. 3 písm. m), čl. 10 odst. 1 a 2, čl. 22 odst. 1 a článek 23 — Výklad slovních spojení ‚na papíře' a ‚na jiném trvalém nosiči' — Smlouva, která odkazuje na jiný dokument — Požadavek ‚písemné formy' ve smyslu vnitrostátního práva — Uvedení požadovaných údajů odkazem na objektivní kritéria — Údaje, které musí být uvedeny v úvěrové smlouvě s pevně stanovenou dobou trvání — Důsledky neuvedení povinných údajů — Přiměřenost"

Ve věci C-42/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Okresního súdu Dunajská Streda (Okresní soud v Dunajské Stredě, Slovensko) ze dne 19. prosince 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 2. února 2015, v řízení

**Home Credit Slovakia, a.s.**

proti

**Kláře Bíróové,**

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (zpravodaj) a D. Šváby, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. února 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za slovenskou vládu B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,

— za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi G. Goddin a A. Tokárem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 9. června 2016,

vydává tento

* Jednací jazyk: slovenština.

## Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 1, čl. 3 písm. m), čl. 10 odst. 1 a 2, čl. 22 odst. 1, jakož i článku 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66, a opravy Úř. věst. 2009, L 207, s. 14; Úř. věst. 2010, L 199, s. 40; Úř. věst. 2011, L 234, s. 46 a Úř. věst. 2015, L 36, s. 15).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Home Credit Slovakia, a.s. a Klárou Bíróovou ve věci návrhu na zaplacení zbývajících dlužných částek z úvěru, jenž tato společnost poskytla Kláře Bíróové, která se dostala do prodlení.

### Právní rámec

*Unijní právo*

3 Body 7, 9, 10, 19, 30, 31 a 47 odůvodnění směrnice 2008/48 uvádějí:

„(7) Pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů je nezbytné zajistit harmonizovaný rámec Společenství v celé řadě klíčových oblastí. […]

[…]

(9) Úplná harmonizace je nezbytná pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů ve Společenství a pro vytvoření skutečného vnitřního trhu. Členským státům by proto nemělo být povoleno zachovávat ani zavádět jiná vnitrostátní ustanovení, než která jsou stanovena v této směrnici. Toto omezení by se však mělo vztahovat pouze na ustanovení harmonizovaná tuto [touto] směrnicí. Kde tato harmonizovaná ustanovení nejsou, měly by mít členské státy i nadále možnost zachovávat nebo zavádět vnitrostátní právní předpisy. […]

(10) Definice obsažené v této směrnici určují rozsah harmonizace. Povinnost členských států provést ustanovení této směrnice by se tedy měla omezovat na oblast její působnosti stanovenou uvedenými definicemi. […]

[…]

(19) Aby se mohli spotřebitelé rozhodovat na základě úplné znalosti věci, měli by před uzavřením úvěrové smlouvy získat přiměřené informace o podmínkách a nákladech úvěru a o svých povinnostech, přičemž by měli mít možnost vzít si tyto informace s sebou a posoudit je. […]

[…]

(30) Tato směrnice neupravuje otázky smluvního práva související s platností úvěrových smluv. Členské státy proto v této oblasti smějí zachovávat nebo zavádět vnitrostátní předpisy, které jsou v souladu s právem Společenství. Členské státy mohou právně upravit nabídku na uzavření úvěrové smlouvy, zejména kdy má být předložena a jak dlouho je pro věřitele závazná. Je-li nabídka předložena ve stejný okamžik jako předsmluvní informace uvedené v této směrnici, měla by být obsažena ve zvláštním dokumentu, který může být připojen ke standardním evropským informacím o spotřebitelském úvěru, stejně jako veškeré dodatečné informace, jež si věřitel přeje spotřebiteli poskytnout.

(31) Aby se spotřebitel mohl seznámit se svými právy a povinnostmi podle úvěrové smlouvy, měla by tato smlouva jasně a výstižně uvádět veškeré nezbytné informace.

[…]

(47) Členské státy by měly stanovit pravidla týkající se sankcí za porušení vnitrostátních předpisů přijatých podle této směrnice a zajistit jejich uplatňování. I když je volba sankcí i nadále na členských státech, měly by být stanovené sankce účinné, přiměřené a odrazující.“

4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Účelem této směrnice je harmonizovat některé aspekty právních a správních předpisů členských států, které se týkají smluv o spotřebitelském úvěru.“

5 Článek 3 písm. m) uvedené směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

m) ‚trvalým nosičem‘ každý nástroj, který umožňuje spotřebiteli ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu.“

6 Článek 10 téže směrnice, nadepsaný „Informace, které mají být uvedeny v úvěrových smlouvách“, stanoví:

„1. Úvěrové smlouvy se vypracovávají na papíře nebo na jiném trvalém nosiči.

Každá smluvní strana obdrží jedno vyhotovení úvěrové smlouvy. Tímto článkem nejsou dotčena žádná vnitrostátní pravidla ohledně platnosti uzavírání úvěrových smluv, jež jsou v souladu s právem Společenství.

2. Úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádí:

a) druh úvěru;

b) totožnost a poštovní adresy smluvních stran a případně totožnost a poštovní adresu zúčastněného zprostředkovatele úvěru;

c) dobu trvání úvěrové smlouvy;

d) celkovou výši úvěru a podmínky čerpání;

e) v případě úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu nebo u smluv o vázaném úvěru dané zboží nebo službu a jeho cenu v hotovosti;

f) výpůjční úrokovou sazbu, podmínky upravující použití této sazby a případně jakýkoli index nebo referenční sazbu použitelné pro počáteční výpůjční úrokovou sazbu, jakož i období, podmínky a postupy pro změnu výpůjční úrokové sazby. Uplatňují-li se za různých okolností různé výpůjční úrokové sazby, uvádějí se výše uvedené informace o všech použitelných sazbách;

g) roční procentní sazbu nákladů a celkovou částku splatnou spotřebitelem, vypočtené v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy; uvedeny musí být veškeré předpoklady použité pro výpočet této sazby;

h) výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést, a případně způsob přiřazování plateb k jednotlivým dlužným částkám s různými výpůjčními úrokovými sazbami pro účely splácení;

i) je-li zahrnuto umoření jistiny úvěrové smlouvy s pevně stanovenou dobou trvání, právo spotřebitele obdržet bezplatně na požádání kdykoliv za trvání úvěrové smlouvy výpis z účtu v podobě tabulky umoření.

Tabulka umoření uvádí dlužné platby a lhůty a podmínky vztahující se ke splacení těchto částek; obsahuje rozčlenění každé splátky ukazující umořování jistiny, úrok vypočítaný na základě výpůjční úrokové sazby a veškeré případné dodatečné náklady; pokud není úroková sazba stanovena nebo je podle úvěrové smlouvy možné dodatečné náklady měnit, musí tabulka umoření jasně a stručně uvádět, že údaje tabulky platí pouze do změny výpůjční úrokové sazby nebo dodatečných nákladů v souladu s úvěrovou smlouvou;

j) mají-li být poplatky a úroky splaceny bez umoření jistiny, soupis uvádějící lhůty a podmínky pro splacení úroku a veškerých souvisejících opakujících se či jednorázových poplatků;

k) popřípadě poplatky za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební operace a čerpání, ledaže je otevření účtu nepovinné, poplatky za používání platebních prostředků pro platební operace i čerpání a veškeré ostatní poplatky vyplývající z úvěrové smlouvy a podmínky, za nichž lze tyto poplatky změnit;

l) úrokovou sazbu použitelnou v případě opožděných plateb platnou v okamžiku uzavření úvěrové smlouvy a podmínky pro její úpravu a veškeré případné poplatky z prodlení;

m) upozornění na důsledky opomenutí plateb;

n) případně upozornění, že jen [je] nutné uhradit notářské poplatky;

o) případné požadované záruky a pojištění;

p) existenci nebo neexistenci práva na odstoupení od smlouvy, období, během něhož může být takové právo vykonáno, a jiné podmínky pro výkon tohoto práva, včetně informací o povinnosti spotřebitele zaplatit čerpanou jistinu a příslušný úrok v souladu s čl. 14 odst. 3 písm. b), jakož i o částce úroku splatné za den;

q) informace týkající se práv vyplývajících z článku 15 a podmínky pro uplatnění těchto práv;

r) právo na předčasné splacení, postup předčasného splacení a informace o případném právu věřitele na odškodnění a o způsobu, kterým se toto odškodnění stanoví;

s) postup, jenž má být použit při uplatnění práva na ukončení platnosti úvěrové smlouvy;

t) zda existuje pro spotřebitele mechanismus mimosoudního urovnávání stížností a prostředků nápravy, a pokud ano, způsob přístupu k němu;

u) případně další smluvní podmínky;

v) případně název a adresu příslušného orgánu dozoru.

3. Použije-li se odst. 2 písm. i), poskytne věřitel spotřebiteli bezplatně kdykoliv za trvání úvěrové smlouvy výpis z účtu v podobě tabulky umoření.

4. V případě úvěrové smlouvy, podle které platby spotřebitele nevedou k okamžitému odpovídajícímu umořování celkové výše úvěru, a namísto toho jsou použity pro tvorbu kapitálu po dobu a za podmínek, jež jsou stanoveny v úvěrové smlouvě nebo v doplňkové smlouvě, uvádějí informace požadované podle odstavce 2 jasně a výstižně, že tyto úvěrové smlouvy zaručují splacení celkové částky úvěru čerpané podle úvěrové smlouvy, pouze je-li tato záruka poskytnuta.

[…]“

7 Článek 14 odst. 1 směrnice 2008/48, nadepsaný „Právo na odstoupení od smlouvy“, stanoví:

„Spotřebitel má k dispozici lhůtu čtrnácti kalendářních dnů na odstoupení od úvěrové smlouvy bez uvedení důvodu.

Lhůta pro odstoupení od smlouvy začíná běžet

a) buď dnem uzavření úvěrové smlouvy, nebo

b) dnem, kdy spotřebitel obdrží smluvní podmínky a informace v souladu s článkem 10, pokud tento den nastane později než den uvedený v písmenu a) tohoto pododstavce.“

8 Článek 22 této směrnice, nadepsaný „Harmonizace a kogentní povaha směrnice“, stanoví:

„1. Pokud tato směrnice obsahuje harmonizovaná ustanovení, nesmějí členské státy ve svém vnitrostátním právu zachovávat ani zavádět ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice.

[…]

3. Členské státy dále zajistí, aby předpisy, které přijmou k provedení této směrnice, nemohly být obcházeny v důsledku formulace smluv, zejména zahrnutím čerpání nebo úvěrových smluv spadajících do oblasti působnosti této směrnice do úvěrových smluv, jejichž povaha nebo účel by umožnily vyhnout se použití směrnice.

[…]“

9 Článek 23 uvedené směrnice, nadepsaný „Sankce“, stanoví:

„Členské státy stanoví pravidla pro sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

10 Příloha II směrnice 2008/48, která se týká „Standardních evropských informací o spotřebitelském úvěru“, obsahuje v bodě 2, nadepsaném „Popis základních vlastností úvěrového produktu“, kolonku nadepsanou „Splátky a případně způsob rozdělení splátek“. Této kolonce odpovídá následující popis:

„Budete muset uhradit toto:

[Výše, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést]

Úroky a/nebo poplatky budou splatné tímto způsobem: […]“

*Slovenské právo*

11 Cílem zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 129/2010 Sb. o spotřebitelských úvěrech a o jiných úvěrech a půjčkách pro spotřebitele a o změně a doplnění některých zákonů) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon č. 129/2010“) je provést směrnici 2008/48 do slovenského práva.

12 Ustanovení § 9 tohoto zákona stanoví:

„1. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí mít písemnou formu. Každá smluvní strana obdrží nejméně jedno její vyhotovení v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči, který je spotřebiteli dostupný.

2. Smlouva o spotřebitelském úvěru musí kromě obecných náležitostí podle občanského zákoníku […] obsahovat tyto náležitosti:

[…]

k) výši, počet a četnost splátek, úroků a jiných poplatků, případné pořadí, ve kterém se budou splátky přiřazovat k jednotlivým nesplaceným zůstatkům s různými úrokovými sazbami spotřebitelského úvěru pro účely jeho splacení,

l) právo spotřebitele vyžádat si výpis z účtu ve formě tabulky umoření podle odstavce 5, pokud se umořuje jistina na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru s pevně stanovenou dobou trvání, a to bezplatně a kdykoliv po celou dobu trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru.

[…]“

13 Ustanovení § 11 odst. 1 uvedeného zákona stanoví:

„Poskytnutý spotřebitelský úvěr se považuje za bezúročný a bez poplatků, pokud

a) smlouva o spotřebitelském úvěru nemá písemnou formu podle § 9 odst. 1 a neobsahuje náležitosti podle § 9 odst. 2 písm. a) až k), r) a y) a § 10 odst. 1,

b) je ve smlouvě o spotřebitelském úvěru uvedena nesprávná roční procentní sazba nákladů v neprospěch spotřebitele.“

14 Ustanovení § 40 Občianského zákonníka (občanský zákoník) stanoví:

„1. Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda stran, je neplatný.

[…]

3. Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou. Činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé.

4. Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila. Písemná forma je zachována vždy, jestliže je právní úkon učiněný elektronickými prostředky podepsán zaručeným elektronickým podpisem.

[…]“

15 Ustanovení § 46 odst. 2 občanského zákoníku stanoví:

„Pro uzavření smlouvy písemnou formou stačí, dojde-li k písemnému návrhu a k jeho písemnému přijetí. […]“

16 Ustanovení § 273 Obchodního zákonníka (obchodní zákoník) stanoví:

„1. Část obsahu smlouvy lze určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené.

[…]

3. K uzavření smlouvy lze užít smluvních formulářů užívaných v obchodním styku.“

## Spor v původním řízení a předběžné otázky

17 Dne 29. června 2011 uzavřela společnost Home Credit Slovakia jakožto věřitelka úvěrovou smlouvu s K. Bíróovou jakožto dlužnicí na základě standardního formuláře obsahujícího kolonky, jež byly vyplněny v den poskytnutí úvěru.

18 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tyto kolonky obsahovaly informace týkající se zejména osobních údajů dlužnice, jakož i jejího zaměstnání, včetně jejího příjmu. Kromě toho v nich byly specifikovány údaje týkající se samotného úvěru, jakož i poskytnutí peněžních prostředků, a sice zejména celková výše úvěru a celková výše, kterou má zaplatit spotřebitel, výše měsíčních splátek, počet splátek, lhůty splatnosti splátek, úroková sazba, jakož i lhůta splatnosti celého úvěru, tj. 36 měsíců ode dne jeho poskytnutí. Odhadovaná roční procentní sazba nákladů byla 35 % až 37,5 %, přičemž její přesná výše měla být určena po poskytnutí úvěru.

19 Celková výše úvěru činila 700 eur a celková částka, kterou měla dlužnice zaplatit, byla ve smlouvě stanovena na 1 087,56 eura.

20 Kromě toho bylo v této smlouvě stanoveno, že dokument nadepsaný „Úvěrové podmínky společnosti Home Credit Slovakia a.s. – Hotovostní úvěr“ (dále jen „všeobecné obchodní podmínky“) jsou nedílnou součástí uvedené smlouvy.

21 Takto sepsanou smlouvu podepsala společnost Home Credit Slovakia a K. Bíróová. Podle této smlouvy potvrdila dále K. Bíróová svým podpisem, že obdržela všeobecné obchodní podmínky, s nimiž byla seznámena, a že ustanovení obsažená v těchto podmínkách jsou jasná a dostatečně přesná a že projevuje souhlas být vázána uvedenými všeobecnými obchodními podmínkami.

22 Všeobecné obchodní podmínky nebyly stranami úvěrové smlouvy podepsány.

23 Podle těchto všeobecných obchodních podmínek dlužnice může bezplatně kdykoliv za trvání úvěrové smlouvy požádat věřitele o výpis z účtu v podobě tabulky umoření, která uvádí splátky, jež mají být zaplaceny, jakož i lhůty a podmínky jejich úhrady včetně rozpisu každé splátky obsahujícího údaje o umořování jistiny, úroků a případně dalších poplatků.

24 Uvedené všeobecné obchodní podmínky však neupřesňují, jaká část z měsíční splátky úvěru zaplacené dlužnicí připadá na splácení úroků a poplatků a jaká část připadá na umořování jistiny úvěru.

25 Poté, co K. Bíróová uhradila dvě měsíční splátky, přestala poskytnutý úvěr splácet. Společnost Home Credit Slovakia požádala o předčasné splacení celé částky úvěru a vyzvala K. Bíróovou, aby zaplatila jistinu, úroky z prodlení a smluvní pokuty za prodlení stanovené úvěrovou smlouvou.

26 Vzhledem k tomu, že Home Credit Slovakia neobdržela požadované platby, podala k předkládajícímu soudu žalobu, kterou vymáhá svoji pohledávku. Předkládající soud, který má pochybnosti o platnosti úvěrové smlouvy, jelikož její všeobecné obchodní podmínky nebyly smluvními stranami podepsány, má v tomto ohledu za to, že vyřešení sporu závisí na výkladu směrnice 2008/48.

27 Za těchto podmínek se Okresný súd Dunajská Streda (Okresní soud v Dunajské Stredě, Slovensko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Mají se pojmy ‚na papíře' a ‚jiném trvalém nosiči' uvedené v čl. 10 odst. 1 ve spojení s čl. 3 písm. m) směrnice 2008/48 vykládat tak, že zahrnují nejen text (fyzického) dokumentu („hard copy") podepsaný smluvními stranami, který obsahuje náležitosti (informace) požadované v čl. 10 odst. 2 písm. a) až v) této směrnice, ale také jakýkoliv jiný dokument, na který tento text odkazuje a který je podle vnitrostátního práva součástí smlouvy (například dokument obsahující ‚všeobecné obchodní podmínky', ‚úvěrové podmínky', ‚sazebník poplatků' nebo ‚splátkový kalendář' vyhotovený věřitelem), a to i v případě, že daný dokument nesplňuje požadavek, aby byl vypracován v ‚(písemné formě' ve smyslu daného vnitrostátního práva (například proto, že není podepsán smluvními stranami)?

2) V návaznosti na odpověď na otázku č. 1:

Musí být čl. 10 odst. 1 a 2 směrnice 2008/48 ve spojení s jejím článkem 1, podle kterého tato směrnice sleduje úplnou harmonizaci v dané oblasti, vykládán tak, že brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, které vyžadují, aby všechny náležitosti smlouvy upravené v čl. 10 odst. 2 písm. a) až v) byly obsaženy v jednom dokumentu, který bude splňovat požadavek vypracování ‚v písemné formě' podle práva dotčeného členského státu (tj. v zásadě v dokumentu podepsaném smluvními stranami), a nepřiznávají plné právní účinky smlouvě o spotřebitelském úvěru jen proto, že část uvedených náležitostí není v takovém podepsaném dokumentu obsažena, i když jsou tyto náležitosti (nebo jejich část) obsažené ve zvláštním dokumentu (který obsahuje například ‚všeobecné obchodní podmínky', ‚úvěrové podmínky', ‚sazebník poplatků' nebo ‚splátkový kalendář' vyhotoveným věřitelem), přičemž samotná písemná smlouva na tento dokument odkazuje, podmínky pro začlenění tohoto dokumentu do smlouvy podle vnitrostátního práva jsou splněny a takto sjednaná smlouva o spotřebitelském úvěru by jako celek vyhovovala požadavku vypracování na ‚jiném trvalém nosiči' uvedeném v čl. 10 odst. 1 směrnice?

3) Musí být čl. 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48 vykládán tak, že údaje požadované tímto ustanovením (konkrétně ‚četnost plateb')

— musí být ve smlouvě uzpůsobeny podmínkám dané konkrétní smlouvy [v zásadě uvedením přesných dat (den, měsíc, rok) splatnosti jednotlivých splátek úvěru], nebo

— stačí, když je ve smlouvě obsažen obecný odkaz na objektivně zjistitelná kritéria, z nichž je možné je odvodit (například ujednání, že ‚měsíční splátky jsou splatné nejpozději do 15. dne každého kalendářního měsíce', ‚první splátka je splatná do jednoho měsíce od podpisu smlouvy a každá další splátka je splatná vždy po uplynutí jednoho měsíce od splatnosti předchozí splátky' nebo jiná podobná formulace)?

4) Je-li správný výklad uvedený ve druhé odrážce třetí otázky, musí být čl. 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48 vykládán tak, že údaj vyžadovaný tímto ustanovením (konkrétně ‚četnost plateb') může být obsažen i ve zvláštním dokumentu, na který odkazuje smlouva splňující požadavek vypracování v písemné formě (ve smyslu čl. 10 odst. 1 směrnice), ale který sám o sobě tento

požadavek nemusí splňovat (tj. v zásadě nemusí být podepsán smluvními stranami; například se může jednat o ‚všeobecné obchodní podmínky', ‚úvěrové podmínky', ‚sazebník poplatků' nebo ‚splátkový kalendář' vyhotovené věřitelem)?

5) Musí být čl. 10 odst. 2 písm. i) ve spojení s písm. h) směrnice 2008/48 vykládán tak, že

— úvěrová smlouva s pevně stanovenou dobou trvání, při níž dochází ke splácení neboli umořování jistiny úvěru v rámci jednotlivých splátek, nemusí v době uzavření obsahovat přesné určení, jaká část každé jednotlivé splátky se použije na splátku jistiny a jaká její část splácí běžné úroky a poplatky (tj. součástí smlouvy nemusí být přesný splátkový kalendář nebo tabulka umoření), ale že tyto údaje mohou být obsaženy ve splátkovém kalendáři/tabulce umoření, kterou věřitel předloží dlužníkovi na jeho žádost, nebo

— článek 10 odst. 2 písm. h) této směrnice zaručuje dlužníkovi dodatečné právo žádat výpis z tabulky umoření k určitému konkrétnímu dni během trvání smlouvy o úvěru, ale toto právo nezbavuje smluvní strany povinnosti, aby rozdělení jednotlivých plánovaných splátek (splatných podle úvěrové smlouvy po dobu jejího trvání) na úhradu jistiny a úhradu běžných úroků a poplatků bylo obsaženo již v samotné smlouvě, a to způsobem individualizovaným pro danou konkrétní smlouvu?

6) Je-li správný výklad uvedený v první odrážce páté otázky, spadá tato otázka do oblasti úplné harmonizace sledované směrnicí 2008/48, takže členský stát ve smyslu čl. 22 odst. 1 nemůže vyžadovat, aby úvěrová smlouva obsahovala přesné určení, jaká část každé jednotlivé splátky se použije na splátku jistiny a jaká její část splácí běžné úroky a poplatky (tj. aby součástí smlouvy byl přesný splátkový kalendář nebo tabulka umoření)?

7) Musí být ustanovení článku 1 směrnice 2008/48, podle něhož směrnice sleduje úplnou harmonizaci v dané oblasti, nebo článek 23 této směrnice, podle kterého mají být sankce přiměřené, vykládána tak, že brání ustanovení vnitrostátního práva, podle něhož má neuvedení většiny náležitostí úvěrové smlouvy požadovaných v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 za následek, že se poskytnutý úvěr považuje za bezúročný a bez poplatků, takže dlužník je povinen splatit věřiteli výlučně jistinu, kterou podle smlouvy obdržel?"

## K předběžným otázkám

*K první a druhé otázce*

28 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda čl. 10 odst. 1 a 2 směrnice 2008/48 ve spojení s čl. 3 písm. m) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že zaprvé všechny náležitosti úvěrové smlouvy uvedené v čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice musí být obsaženy v jednom dokumentu, zadruhé úvěrová smlouva vyhotovená na papíře musí být podepsána smluvními stranami a zatřetí tento požadavek podpisu se vztahuje na všechny údaje uvedené v takové smlouvě.

29 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že podle čl. 10 odst. 1 prvního pododstavce směrnice 2008/48 se úvěrové smlouvy vypracovávají na papíře nebo na jiném trvalém nosiči.

30 Uvedená směrnice však nikde neuvádí, že úvěrové smlouvy, na které se vztahuje toto ustanovení, musí být vypracovány v jednom dokumentu.

31 Jak vyplývá z čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 ve světle bodu 31 odůvodnění této směrnice, požadavek jasně a výstižně uvést v úvěrové smlouvě vypracované na papíře nebo na jiném trvalém nosiči informace uvedené v tomto ustanovení je nezbytný k tomu, aby se spotřebitel mohl seznámit se svými právy a povinnostmi.

32 Tento požadavek přispívá k dosažení cíle, který směrnice 2008/48 sleduje a který spočívá v oblasti spotřebitelských úvěrů v provedení úplné a nezbytné harmonizace v celé řadě klíčových oblastí, jež je považována za nezbytnou pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů v Unii a pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 61).

33 S ohledem na tento cíl nemusí být sice všechny údaje uvedené v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 nutně zahrnuty do jednoho dokumentu, avšak je třeba poznamenat, že vzhledem k odstavci 1 tohoto článku musí být všechny údaje, které uvádí tento odstavec 2, uvedeny na papíře nebo jiném trvalém nosiči a být nedílnou součástí úvěrové smlouvy.

34 Vzhledem k tomu, že údaje obsažené v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 musí být uvedeny jasně a výstižně, je nezbytné – jak uvedla generální advokátka v bodě 52 svého stanoviska – aby úvěrová smlouva obsahovala jasný a konkrétní odkaz na jiné dokumenty vypracované na papíře nebo na jiných trvalých nosičích, které obsahují tyto údaje a které byly skutečně předány spotřebiteli před uzavřením smlouvy tak, aby se mohl skutečně seznámit se svými právy a povinnostmi.

35 S odkazem zejména na definici pojmu „trvalý nosič“ obsaženou v čl. 3 písm. m) směrnice 2008/48 Soudní dvůr rozhodl, že trvalý nosič musí spotřebiteli obdobně jako papírový nosič zaručit, že bude mít k dispozici dotčené informace, aby mohl případně uplatnit svá práva. V tomto ohledu je relevantní možnost spotřebitele uložit si informace určené jemu osobně, záruka, že nedojde ke změně jejich obsahu, jakož i jejich přístupnost po přiměřenou dobu a možnost jejich reprodukce v nezměněném stavu [pokud jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (Úř. věst. 1997, L 144, s. 19; Zvl. vyd. 15/03, s. 319), v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. července 2012, Content Services, C-49/11, EU:C:2012:419, body 42 až 44].

36 Pokud jde zadruhé o otázku, zda úvěrová smlouva vypracovaná na papíře musí být podepsána smluvními stranami podle právních pravidel dotčeného členského státu, je třeba uvést, že čl. 10 odst. 1 první pododstavec směrnice 2008/48 nijak neodkazuje na vnitrostátní právo a pojmy „papír“ a „trvalý nosič“ uvedené v tomto ustanovení mají autonomní význam. Jejich výklad nemůže být určován vnitrostátními ustanoveními týkajícími se formy, v jaké musí být úvěrové smlouvy vypracovány.

37 I když pojem „papír“ není definován v této směrnici, stanoví uvedená směrnice ve svém čl. 3 písm. m), že „trvalým nosičem“ je každý nástroj, který umožňuje spotřebiteli ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu.

38 Ze samotného znění čl. 10 odst. 1 směrnice 2008/48 vyplývá, že pojem „papír“ odkazuje na způsob, jakým je úvěrová smlouva vypracována, aniž je vyžadován podpis takového nosiče. Vzhledem k výše uvedenému se předkládající soud konkrétně táže, zda tato směrnice brání tomu, aby členský stát stanovil takový požadavek ve své vnitrostátní právní úpravě.

39 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 10 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 2008/48 stanoví, že tímto článkem nejsou dotčena žádná vnitrostátní pravidla ohledně platnosti uzavírání úvěrových smluv, jež jsou v souladu s unijním právem.

40 Požadavek podpisu stran úvěrové smlouvy vypracované na papíře, který – jak vyplývá zejména z bodu 26 tohoto rozsudku – stanoví vnitrostátní právo, o které se jedná v původním řízení, jakožto podmínku platnosti smlouvy, je součástí vnitrostátního pravidla týkajícího se platnosti uzavírání úvěrových smluv ve smyslu uvedeného ustanovení směrnice 2008/48.

41 Směrnice 2008/48, jejímž cílem je provést v oblasti spotřebitelských úvěrů úplnou a nezbytnou harmonizaci v celé řadě klíčových oblastí, která je považována za nezbytnou pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany zájmů všech spotřebitelů v Unii a pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. března 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, bod 42; ze dne 18. prosince 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, bod 21, jakož i ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 61) ani obecně unijní právo přitom tomuto požadavku nebrání.

42 Pokud jde zatřetí o otázku, zda se tento požadavek podpisu stanovený vnitrostátní právní úpravou může vztahovat na všechny údaje uvedené v takových smlouvách, je třeba poznamenat, že „úvěrová smlouva“ ve smyslu čl. 3 písm. c) směrnice 2008/48 vypracovaná v souladu s čl. 10 odst. 1 této směrnice na papíře nebo na jiném trvalém nosiči musí jasně a výstižně uvádět údaje upravené v čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice.

43 Jak uvedla generální advokátka v bodě 35 svého stanoviska, všechny tyto údaje musí být tudíž povinně zahrnuty do takové smlouvy.

44 Za těchto podmínek platí, že pokud členský stát stanoví ve své vnitrostátní právní úpravě, že požadavek podpisu se vztahuje na všechny údaje uvedené v této smlouvě, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, směrnice 2008/48 ani obecně unijní právo nebrání tomuto požadavku.

45 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na položenou první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 1 a 2 směrnice 2008/48 ve spojení s čl. 3 písm. m) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že

— úvěrová smlouva nemusí být nutně vypracována v jednom dokumentu, avšak všechny údaje upravené v čl. 10 odst. 2 této směrnice musí být uvedeny na papíře nebo na jiném trvalém nosiči;

— nebrání tomu, aby členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že úvěrová smlouva, na kterou se vztahuje působnost směrnice 2008/48 a která je vypracována na papíře, musí být podepsána smluvními stranami a že tento požadavek podpisu se vztahuje na všechny údaje této smlouvy uvedené v čl. 10 odst. 2 této směrnice.

*K třetí a čtvrté otázce*

46 Podstatou třetí a čtvrté otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda čl. 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že je nezbytné, aby úvěrová smlouva uváděla u každé platby, kterou má spotřebitel provést, odkaz na konkrétní datum, nebo zda v tomto ohledu stačí obecný odkaz v této smlouvě umožňující určit data těchto plateb.

47 V tomto ohledu je třeba připomenout, že toto ustanovení stanoví, že úvěrová smlouva jasně a výstižně uvádí výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést, a případně způsob přiřazování plateb k jednotlivým dlužným částkám s různými výpůjčními úrokovými sazbami pro účely splácení.

48 Jak uvedla generální advokátka v bodě 55 svého stanoviska, cílem uvedeného ustanovení je zajistit, aby spotřebitel byl seznámen s datem, ke kterému je každá z plateb, jež má provést, splatná.

49 Jestliže tedy podmínky této smlouvy umožňují spotřebiteli bez obtíží a s jistotou určit data těchto plateb, je tento cíl splněn.

50 Za těchto podmínek je třeba na třetí a čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že není nutné, aby úvěrová smlouva uváděla splatnost každé z plateb, které má spotřebitel provést, s uvedením konkrétního data, pokud podmínky této smlouvy umožňují tomuto spotřebiteli bez obtíží a s jistotou určit data těchto plateb.

*K páté a šesté otázce:*

51 Podstatou páté a šesté otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda čl. 10 odst. 2 písm. h) a i) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že úvěrová smlouva s pevně stanovenou dobou trvání, podle níž má být jistina úvěru umořována v postupných splátkách, musí v podobě tabulky umoření přesně uvádět, jaká část každé splátky připadá na splácení této jistiny, a v případě záporné odpovědi na tuto otázku, zda s ohledem na čl. 22 odst. 1 této směrnice brání tato ustanovení tomu, aby členský stát stanovil takovou povinnost ve své vnitrostátní právní úpravě.

52 Za účelem odpovědi na tyto otázky je třeba uvést – jak bylo připomenuto v bodě 47 tohoto rozsudku – že čl. 10 odst. 2 písm. h) této směrnice stanoví, že úvěrová smlouva musí jasně a výstižně uvádět jen výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést, a případně způsob přiřazování plateb k jednotlivým dlužným částkám s různými výpůjčními úrokovými sazbami pro účely splácení.

53 Z článku 10 odst. 2 písm. i) a odst. 3 uvedené směrnice vyplývá, že věřitel má povinnost předat spotřebiteli výpis z účtu v podobě tabulky umoření jen na žádost spotřebitele učiněnou kdykoli za trvání smlouvy.

54 Vzhledem k jasnému znění těchto ustanovení je třeba konstatovat, že směrnice 2008/48 nestanoví povinnost zahrnout do úvěrové smlouvy takový výpis z účtu v podobě tabulky umoření.

55 Pokud jde o možnost členských států stanovit takovou povinnost ve své vnitrostátní právní úpravě, je třeba zdůraznit, že stran smluv, na které se vztahuje působnost směrnice 2008/48, členské státy nemohou uložit smluvním stranám povinnosti neupravené touto směrnicí, obsahuje-li uvedená směrnice harmonizovaná ustanovení v oblasti, které se týkají tyto povinnosti (obdobně viz rozsudek ze dne 12. července 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, body 63 a 64).

56 Je přitom třeba konstatovat, že čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48 provádí takovou harmonizaci, pokud jde o údaje, které musí být nutně zahrnuty do úvěrové smlouvy.

57 Článek 10 odst. 2 písm. u) této směrnice zajisté stanoví, že úvěrová smlouva musí jasně a výstižně uvádět případně další smluvní podmínky. Avšak cílem této směrnice je stanovit povinnost zahrnout do smlouvy vypracované na papíře nebo na jiném trvalém nosiči jakékoli ustanovení nebo podmínku, které si strany sjednaly v rámci jejich smluvního vztahu týkajícího se úvěru.

58 Uvedené ustanovení nemůže být nicméně vykládáno tak, že povoluje členským státům, aby ve svých vnitrostátních úpravách stanovily povinnost zahrnout do úvěrové smlouvy jiné údaje než ty, které jsou uvedeny v čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice.

59 Je tudíž třeba na položenou pátou a šestou otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 písm. h) a i) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že úvěrová smlouva s pevně stanovenou dobou trvání, podle níž má být jistina úvěru umořována v postupných splátkách, nemusí přesně uvádět v podobě tabulky umoření, jaká část každé splátky připadá na splácení této jistiny. Tato ustanovení ve spojení s čl. 22 odst. 1 této směrnice brání tomu, aby členský stát stanovil takovou povinnost ve své vnitrostátní právní úpravě.

*K sedmé otázce*

60 Podstatou sedmé otázky předkládajícího soudu je, zda článek 23 směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že v případě, že úvěrová smlouva neuvádí všechny údaje požadované čl. 10 odst. 2 této směrnice, je tato smlouva považována za smlouvu, v rámci které se neuplatní úroky a poplatky.

61 Úvodem je třeba v tomto ohledu připomenout, že podle článku 23 směrnice 2008/48 stanoví členské státy pravidla pro sankce za porušení vnitrostátních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování.

62 Z bodu 47 odůvodnění uvedené směrnice nicméně vyplývá, že i když je volba sankčních pravidel ponechána na uvážení členských států, tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. března 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, bod 43).

63 Soudní dvůr již rozhodl, že sankce musí být přiměřené závažnosti porušení, která postihují, zejména zajištěním skutečně odrazujícího účinku, přičemž musí respektovat obecnou zásadu proporcionality (viz rozsudek ze dne 27. března 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, bod 45 a citovaná judikatura).

64 Soudní dvůr již v tomto ohledu v rozsudku ze dne 27. března 2014, LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190), posoudil respektování takových mezí uložených sankčními pravidly stanovenými členským státem, v tomto případě v souvislosti se sankcí spočívající v zásadě v úplném zániku nároku věřitele na úroky v případě porušení předsmluvní povinnosti věřitele ověřit úvěruschopnost dlužníka stanovené v článku 8 směrnice 2008/48.

65 S ohledem na význam cíle ochrany spotřebitele, který je inherentní povinnosti věřitele ověřit úvěruschopnost dlužníka, Soudní dvůr rozhodl, že kdyby sankce spočívající v zániku nároku na úroky byla oslabena, či dokonce zcela ztratila povahu sankce, vedlo by to nutně k tomu, že nebude skutečně odrazující (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. března 2014, LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, body 52 a 53).

66 Pokud jde o neuvedení některých informací týkajících se podmínek splácení a poplatků spojených s tímto úvěrem v úvěrové smlouvě, Soudní dvůr rovněž rozhodl, že vzhledem k cíli – sledovanému směrnicí Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. 1987, L 42, s. 48; Zvl. vyd. 05/01, s. 326) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES ze dne 16. února 1998 (Úř. věst. 1998, L 101, s. 17; Zvl. vyd. 15/04, s. 36) (dále jen „směrnice 87/102“) – chránit spotřebitele před nespravedlivými úvěrovými podmínkami a umožnit mu seznámit se se všemi podmínkami budoucího plnění podepsané smlouvy vyžaduje článek 4 uvedené směrnice, aby měl dlužník při uzavírání smlouvy k dispozici veškeré informace, které mohou mít vliv na rozsah jeho závazku (viz rozsudek ze dne 9. července 2015, Bucura, C-348/14, nezveřejněný, EU:C:2015:447, bod 57).

67 Bylo rozhodnuto, že uvedení údaje o roční procentní sazbě nákladů má zásadní význam v kontextu směrnice 87/102 zejména proto, že umožňuje spotřebiteli posoudit rozsah jeho závazku (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, body 70 a 71).

68 Směrnice 87/102 byla přitom vyložena v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu i bez návrhu použít ustanovení provádějící článek 4 této směrnice do vnitrostátního práva a stanovící, že neuvedení údaje o roční procentní sazbě nákladů ve smlouvě o spotřebitelském úvěru má za následek, že sjednaný úvěr je považován za bezúročný a bez poplatků (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 76).

69 Ve světle judikatury uvedené v bodech 63 až 68 tohoto rozsudku je třeba konstatovat, že porušení povinnosti věřitelem, která má v kontextu směrnice 2008/48 zásadní význam, může být v souladu s vnitrostátní právní úpravou sankciováno ztrátou nároku tohoto věřitele na úroky a poplatky.

70 Takovýto zásadní význam má povinnost uvést v úvěrové smlouvě zejména takové údaje, jako jsou roční procentní sazba nákladů upravená v čl. 10 odst. 2 písm. g) směrnice 2008/48, počet a četnost plateb podle čl. 10 odst. 2 písm. h) této směrnice, jakož i případně upozornit na notářské poplatky, požadované záruky a pojištění, jak stanoví čl. 10 odst. 2 písm. n) a o) uvedené směrnice.

71 Vzhledem k tomu, že neuvedení těchto údajů v úvěrové smlouvě může spotřebiteli znemožnit posouzení rozsahu jeho závazků, musí být sankce zániku nároku věřitele na úroky a poplatky stanovená vnitrostátní právní úpravou považována za přiměřenou ve smyslu článku 23 směrnice 2008/48 a judikatury připomenuté v bodě 63 tohoto rozsudku.

72 Nemohlo by však být považováno za přiměřené, kdyby byla podle této vnitrostátní právní úpravy uplatněna taková sankce, která má závažné důsledky pro věřitele, v případě neuvedení těch údajů z výčtu údajů upravených v čl. 10 odst. 2 směrnice 2008/48, které svou povahou nemohou ovlivnit schopnost spotřebitele posoudit rozsah svých závazků, jako jsou zejména název a adresa příslušného orgánu dozoru upravené v čl. 10 odst. 2 písm. v) této směrnice.

73 Za těchto podmínek je třeba na sedmou otázku odpovědět tak, že článek 23 směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že v případě, že úvěrová smlouva neuvádí všechny údaje požadované čl. 10 odst. 2 této směrnice, je tato smlouva považována za smlouvu, v rámci které se neuplatní úroky a poplatky, pokud se jedná o údaj, jehož neuvedení může spotřebiteli znemožnit posouzení rozsahu jeho závazků.

## K nákladům řízení

74 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Článek 10 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS ve spojení s čl. 3 písm. m) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že:**

   — **úvěrová smlouva nemusí být nutně vypracována v jednom dokumentu, avšak všechny údaje upravené v čl. 10 odst. 2 této směrnice musí být uvedeny na papíře nebo na jiném trvalém nosiči;**

   — **nebrání tomu, aby členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že úvěrová smlouva, na kterou se vztahuje působnost směrnice 2008/48 a která je vypracována na papíře, musí být podepsána smluvními stranami a že tento požadavek podpisu se vztahuje na všechny údaje této smlouvy uvedené v čl. 10 odst. 2 této směrnice.**

2) **Článek 10 odst. 2 písm. h) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že není nutné, aby úvěrová smlouva uváděla splatnost každé z plateb, které má spotřebitel uskutečnit, s uvedením konkrétního data, pokud podmínky této smlouvy umožňují tomuto spotřebiteli bez obtíží a s jistotou určit data těchto plateb.**

3) **Článek 10 odst. 2 písm. h) a i) směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že úvěrová smlouva s pevně stanovenou dobou trvání, podle níž má být jistina úvěru umořována postupnými splátkami, nemusí přesně uvádět v podobě tabulky umoření, jaká část každé splátky připadá na splácení této jistiny. Tato ustanovení ve spojení s čl. 22 odst. 1 této směrnice brání tomu, aby členský stát stanovil takovou povinnost ve své vnitrostátní právní úpravě.**

4) **Článek 23 směrnice 2008/48 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát ve své vnitrostátní právní úpravě stanovil, že v případě, že úvěrová smlouva neuvádí všechny údaje požadované čl. 10 odst. 2 této směrnice, je tato smlouva považována za smlouvu, v rámci které se neuplatní úroky a poplatky, pokud se jedná o údaj, jehož neuvedení může spotřebiteli znemožnit posouzení rozsahu jeho závazků.**

Podpisy.